

MOKSLO DARBO ATASKAITA

**Vilnius
2007 m.**

**Suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo
klausimus reglamentuojančių teisės aktų analizė ir
rekomendacijų dėl šių įrenginių eksploatavimo teisinio
reglamentavimo parengimas**

Pirkimo kodas: 73000000

Autoriai: **Ričardas Žoramskis
Algimantas Bražiūnas**

DARBO ANOTACIJA

Mokslinio darbo tikslas atlikti suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimus reglamentuojančių teisės aktų analizę, išnagrinėti šių įrenginių darbo ypatumus ir parengti rekomendacijas dėl suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimų teisinio reglamentavimo.

Rengiant darbą, buvo naudojami galiojantys Lietuvos Respublikos ir Europos Sąjungos teisės aktai, reglamentuojantys suslėgtų gamtinių dujų degalinių eksploatavimą bei kiti su šiais darbais susiję tarptautiniai dokumentai.

Atlikus teisės aktų ir norminių, bei dujų įrenginių gamintojų techninės dokumentacijos analizę, buvo parengtos rekomendacijos dėl suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimų teisinio reglamentavimo.

Parengtų rekomendacijų pagrindu buvo parengtas teisės akto projektą, kuris reglamentuos suslėgtųjų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo reikalavimus. Reikalavimai nustatyti suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimui derinasi su analogiškais reikalavimais, nustatytais ES teisės aktais ir neprieštarauja šalyje galiojantiems teisės aktams.

PROBLEMA

Lietuvoje iki 1991 metų buvo eksploatuojama keletas suslėgtų gamtinių dujų degalinių. Gamtines dujas kaip degalus, daugiausia naudojo senos transporto priemonės, kurios buvo neekonomiškos, moraliai pasenę. Tokių transporto priemonių nebeliko, o naujų į Lietuvą nebuvo įvežta. Tik nuo 2006 m. į Lietuvos įmonės įsigijo keletą transporto priemonių t.y. autobusų, kurie naudojo kaip kurą suslėgtas gamtines dujas. Jų kuro balionų užpildymui reikėjo įrengti degalinę arba automobilių degalų papildymo prietaisus. Pastaraisiais metais, sparčiai kylant automobilių degalų kainoms, susidomėjimas suslėgtomis dujomis kaip kuru autotransportui smarkiai išaugo tiek pasaulyje tiek ir Lietuvoje. Atsirado poreikis spręsti problemą dėl suslėgtų gamtinių dujų degalinių eksploatavimo reglamentavimo, parengiant suslėgtų gamtinių dujų degalinių eksploatavimo taisykles.

DARBO TIKSLAS

Atlikti suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimus reglamentuojančių teisės aktų analizę, išnagrinėti šių įrenginių darbo ypatumus ir parengti rekomendacijas dėl suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimų teisinio reglamentavimo.

TYRIMO OBJEKTAS

Lietuvos ir Europos Sąjungos šalių suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo reikalavimus nustatančius teisės aktai (norminiai dokumentai), šių įrenginių gamintojų techninė dokumentacija, rekomendacijos, Europos ir pasaulio asociacijų, įmonių geros praktikos vadovai, įrenginių techninę būklę tikrinančių notifikuočių įmonių rekomendacijos..

TYRIMŲ METODIKA

Šiame mokslo darbe, siekiant numatyto tikslo, buvo analizuojami suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimus reglamentuojančių Europos Sąjungos šalių, kitų pasaulio valstybių teisės aktai, išnagrinėti šių įrenginių darbo ypatumai ir parengtos rekomendacijos dėl suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimų teisinio reglamentavimo.

EUROPOS SĄJUNGOS ŠALIŲ SUSLĖGTŲ GAMTINIŲ DUJŲ DEGALINIŲ ĮRENGINIŲ EKSPLOATAVIMO REIKALAVIMUS NUSTATANČIŲ TEISĖS AKTŲ YPATUMŲ ANALIZĖ

Gamtinės dujos vis plačiau naudojamos autotransporte kaip kuras. Gamtinės dujos naudojamos kaip alternatyvus kuras tradiciniams autotransporto degalams. Gamtinės dujos yra patikimas, ekonomišką kuras. Europos sąjungos valstybėse pirmiausiai gamtinės dujos kaip kuras, buvo naudojamos komunalines paslaugas teikiančiose transporto priemonėse. Šiuo metu, gamtinės dujos plačiau pradėtos naudoti ir individualiuose transporto priemonėse. Prancūzijos dujų įmonė Gaz de France siekdama, kad dar plačiau gamtinės dujos būtų naudojamos kaip kuras, vykdo politiką, nukreiptą į inovacijas ir partnerystę. Prancūzija savo „Žaliojoje knygoje“ yra numačiusi, kad iki 2020 metų šalyje turi būti ne mažiau kaip 10 % transporto priemonių naudojančių gamtines dujas kaip kurą. Gaz de France patyrimas naudojant gamtines dujas kaip kurą yra 15 metų. Iki 2010 metų Prancūzijoje planuojama įrengti iki 300 suslėgtų gamtinių dujų degalinių. Nuo 2006 metų pradėti įrengti individualiam naudojimui skirti automobilių dujų papildymo prietaisai (kompresoriai). 2005 metais Gaz de France bendradarbiavimo su Citroen pagrindu, buvo sukurtas lengvasis automobilis Citroen C3, naudojantis gamtines dujas ir benzina.

LIETUVOS SUSLĖGTŲJŲ GAMTINIŲ DUJŲ DEGALINIŲ EKSPLOATAVIMO REIKALAVIMUS NUSTATANČIŲ TEISĖS AKTŲ YPATUMŲ ANALIZĖ

- *Lietuvos Respublikos civilinis kodeksas (Žin., 2000, Nr. 74-2262).*

Lietuvos respublikos civilinis kodeksas taikomas civiliniams teisiniams santykiams, administracinėms ir teisinėms procedūroms. Civilinis kodeksas reglamentuoja asmenų turtinius santykius ir su šiais santykiais susijusius asmeninius neturtinius santykius, Įstatymų nustatytais atvejais, šis kodeksas reglamentuoja ir kitokius asmeninius neturtinius santykius.

- *Lietuvos Respublikos energetikos įstatymas (Žin., 2002, Nr. 56-2224).*

Energetikos įstatymas reglamentuoja bendrą energetikos veiklą, energetikos plėtojimo ir valdymo pagrindus, efektyvų energijos ir energijos išteklių vartojimą. Atskirų energetikos sektorių veiklos ir energetikos įmonių bei vartotojų santykių ypatumus nustato kiti įstatymai.

- *Lietuvos Respublikos gamtinių dujų įstatymas (Žin., 2000, Nr. 89-2743; 2007, Nr. 43-1626).*

Šis įstatymas nustato bendruosius gamtinių dujų sektoriaus veiklos organizavimo ir funkcionavimo principus, dujų įmonių veiklą bei jų tarpusavio santykius ir santykius su vartotojais tiekiant, skirstant, perduodant, skystinant ir laikant gamtines dujas.

- *Lietuvos Respublikos statybos įstatymas (Žin., 1996, Nr. 32-788; 2001, Nr. 101-3567).*

Šis Įstatymas nustato visų Lietuvos Respublikoje statomų, rekonstruojamų ir remontuojamų statinių esminius reikalavimus, statybos techninio normavimo, statybinių tyrinėjimų, statinių projektavimo, naujų statinių statybos, rekonstravimo, remonto, jų pripažinimo tinkamais naudoti, nugriovimo bei visos šios veiklos priežiūros tvarką, statybos dalyvių, viešojo administravimo subjektų, inžinerinių tinklų bei susisiekimo komunikacijų savininkų (ar naudotojų), kitų juridinių ir fizinių asmenų veiklos šioje srityje principus.

- *Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimas 343 „Dėl Specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų patvirtinimo“ (Žin., 1992, Nr. 22-652; 1996, Nr. 2-43; 2003, Nr. 42-1939).*

Nustatyto ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimus, priklausančius nuo geografinės padėties, gretimybių, pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, žemės sklypo naudojimo būdo ir pobūdžio bei žemės sklype esančių statinių ir aplinkos apsaugos poreikių.

- *Slėginių įrenginių techninis reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 349 (Žin., 2000, Nr. 88-2726).*

Šios taisyklės nustato, kaip turi būti montuojami ir naudojami slėginiai indai (toliau – indai). Taisyklės taikomos:

- *Techninis reglamentas „Mašinų sauga“ (Žin., 2000, Nr. 23-601).*

Šio Reglamento tikslas - siekti laisvo mašinų ir saugos įrangos judėjimo rinkoje ir užtikrinti žmonių ir visų pirma darbuotojų, kuriems naudojamos mašinos kelia daugiausia pavojų, saugą ir sveikatą, nemažinant jau taikomų patvirtintų saugos lygmenų, taip pat užtikrinti naminių gyvūnų bei turto apsaugą. Reglamento nuostatos taikomos mašinoms, apibrėžtoms 3 punkte, ir nustato esminius su jomis susijusius sveikatos ir saugos reikalavimus, apibūdintus I priede. Reglamentas taip pat taikomas atskirai tiekiamai į rinką saugos įrangai, apibrėžtai 4 punkte. Reglamentu privalo vadovautis mašinų bei saugos įrangos gamintojai ir jų įgaliotieji atstovai, tiekiantys mašinas į rinką.

- *Matavimo priemonių techninis reglamentas (Žin., 2006, Nr. 40-1451).*

Reglamentas nustato matavimo priemonių, nurodytų Reglamento 1 punkte, esminius ir savituosius reikalavimus ir jų atitikties įvertinimo procedūras, tiekimo Lietuvos rinkai ir naudojimo pradžios sąlygas. Šios matavimo priemonės turi būti naudojamos matavimo tikslams taikant jas visuomenės interesams užtikrinti, sveikatos apsaugai, saugai ir tvarkai, aplinkos ir vartotojo apsaugai, mokesčiams ir muitams rinkti bei sąžiningai prekybai ir atsižvelgiant į taikymo ribas arba vartotojų

grupės, kurias nustato Valstybinė metrologijos tarnyba, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos metrologijos įstatymu.

- *Sritinis norminis dokumentas „Dujų sistema. Skirstomieji plieniniai dujotiekiai. Projektavimas ir statyba. Taisyklės“, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 203/219 (Žin., 2000, Nr. 51-1471).*

Šios taisyklės nustato dujų tiekimo sistemos ne daugiau kaip 16 bar darbinio slėgio skirstomųjų plieninių dujotiekių ir dujotiekio įvadų, kuriais vartotojams tiekiamos degiosios gamtinės dujos, projektavimo ir statybos (montavimo, tiesimo) reikalavimus. Taisyklių reikalavimai taikomi projektuojant ir statant (montuojant, tiesiant) skirstomuosius dujotiekius bei dujotiekio įvadus nuo dujų skirstymo stoties iki dujų vartotojų dujofikuojamų pastatų ir statinių išorinių sienų, įskaitant įvado uždarymo įtaisą.

- *Sritinis norminis dokumentas „Dujų sistema. Skirstomieji polietileniniai dujotiekiai. Medžiagos, projektavimas, statyba ir remontas. Taisyklės“, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2000 m. birželio 1 d. įsakymu Nr. 203/219 (Žin., 2000, Nr. 51-1471).*

Šios taisyklės nustato ne daugiau kaip 10 bar darbinio slėgio, ne daugiau kaip 630 mm išorinio vamzdžių skersmens skirstomųjų polietileninių (PE) dujotiekių ir dujotiekio įvadų, kuriais vartotojams tiekiamos (transportuojamos) degiosios gamtinės dujos, projektavimo, medžiagų parinkimo ir statybos (montavimo, tiesimo) reikalavimus. Jos apima naujų PE skirstomųjų dujotiekių ir įvadų medžiagas, projektavimą, statybą (montavimą, tiesimą) bei esamų veikiančių išplėtimą ir remontą.

- *Pavojingų darbų su dujomis taisyklės (Žin., 2005, Nr. 134-4823).*

Pavojingų darbų su dujomis taisyklėmis (toliau – Taisyklės) nustatomi pavojingų darbų su dujomis parengimo, jų atlikimo bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai. Taisyklės taikomos atliekant pavojingus darbus su dujomis visuose gamtines ir suskystintąsias naftos dujas naudojančiuose objektuose, neatsižvelgiant į jų nuosavybės formas.

- *Skirstomųjų ir pastatų dujų sistemų eksploatavimo taisyklės (Žin., 2004, Nr. 33-1067).*

Skirstomųjų ir pastatų dujų sistemų eksploatavimo taisyklėse (toliau – Taisyklės) yra išdėstyti pagrindiniai techniniai, organizaciniai ir techninės saugos skirstomųjų ir pastatų dujų sistemų eksploatavimo reikalavimai. Taisyklės taikomos eksploatuojant gamtinių dujų (toliau – dujų) skirstomuosius ir vartotojų dujotiekius (toliau – skirstomieji dujotiekiai), kai dujų slėgis ne didesnis kaip 16 bar, ir dujų sistemas gyvenamuosiuose namuose, visuomeniniuose ir gamybiniuose pastatuose arba jų dalyse bei katilinėse, kuriuose įrengti ne didesnės kaip 400 kW galios dujas deginantys įrenginiai arba bendra jų galia yra ne didesnė kaip 1,5 MW.

- *Specialiuju patalpų ir technologinių procesų elektros įrenginių įrengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 4-140/D1-232 (Žin., 2004, Nr. 84-3051).*

Šių Taisyklių paskirtis yra reglamentuoti reikalavimus elektros įrangai gyvenamosios ir visuomeninės paskirties pastatuose, žiūroviniuose objektuose, individualaus naudojimo ir visuomeninės paskirties voniose bei dušuose, baseinuose, pirtyse (saunose), sprogimui ir gaisrui pavojingose zonose, elektrinio suvirinimo ir elektrinio kaitinimo technologiniuose procesuose, taip pat durpynuose bei karjeruose įrengti, priderinant šiuos reikalavimus prie Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir norminių dokumentų bei tarptautinių standartizacijos ir normatyvų organizacijų atitinkamų norminių dokumentų bei standartų.

- *Įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogoje aplinkoje, techninis reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 1999 m. gruodžio 27 d. įsakymu Nr. 432 (Žin., 2000, Nr. 7-198; 2002, Nr. 56-2279).*

Šis reglamentas (toliau - Reglamentas) taikomas įrangos ir apsaugos sistemų, naudojamų potencialiai sprogoje aplinkoje, saugai, vartotojų interesų apsaugai ir nustato į Lietuvos rinką tiekiamos šios įrangos ir apsaugos sistemų svarbiausius saugos reikalavimus bei atitiktis šiems reikalavimams įvertinimo procedūras. Reglamentas privalomas visiems Lietuvoje veikiančioms asmenims, t.y.: gamintojams; gamintojų įgaliotiems atstovams; importuotojams, tiekiantiems į Lietuvos rinką įrangą ir apsaugos sistemas, skirtas naudojimui potencialiai sprogoje aplinkoje.

- *Specialiuju patalpų ir technologinių procesų elektros įrenginių įrengimo taisyklės, (Žin., 2004, Nr. 84-3051).*

Šių Taisyklių paskirtis yra reglamentuoti reikalavimus elektros įrangai gyvenamosios ir visuomeninės paskirties pastatuose, žiūroviniuose objektuose, individualaus naudojimo ir visuomeninės paskirties voniose bei dušuose, baseinuose, pirtyse (saunose), sprogimui ir gaisrui pavojingose zonose, elektrinio suvirinimo ir elektrinio kaitinimo technologiniuose procesuose, taip pat durpynuose bei karjeruose įrengti, priderinant šiuos reikalavimus prie Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir norminių dokumentų bei tarptautinių standartizacijos ir normatyvų organizacijų atitinkamų norminių dokumentų bei standartų.

- *Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogoje aplinkoje, saugos nuostatai (Žin., 2005, Nr. 118-4277).*

Nuostatų paskirtis yra nustatyti būtiniausius darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo reikalavimus, kurie privalo būti vykdomi dirbant potencialiai sprogoje aplinkoje įmonėse, įstaigose, organizacijose ar kitose organizacinėse struktūrose (toliau – įmonės).

- *Bendrosios priešgaisrinės saugos taisyklės (Žin., 2005, Nr. 26-852).*

Bendrosios priešgaisrinės saugos taisyklės (toliau vadinama – taisyklės) nustato objektų, neatsižvelgiant į jų nuosavybės formas, bendruosius priešgaisrinės saugos reikalavimus.

- *Lietuvos higienos norma HN 33-1:2003 „Akustinis triukšmas. Leidžiami lygiai gyvenamojoje ir darbo aplinkoje. Matavimo metodikos bendrieji reikalavimai“ (Žin., 2003, Nr. 87-3957).*

Ši higienos norma taikoma akustinės taršos higieniniam vertinimui ir nustato didžiausius leidžiamus akustinio triukšmo lygius gyvenamojoje ir darbo aplinkoje. Sertifikuojamų objektų skleidžiamas triukšmas neturi viršyti lygių, nustatytų šioje higienos normoje.

- *2003 m. birželio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, panaikinanti direktyvą 98/30/EB.*

Pagal Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2003/55/EB dėl gamtinių dujų vidaus rinkos bendrųjų taisyklių, ES dujų rinka yra liberalizuojama. Atsižvelgiant į tiekimo patikimumą, bet koks poveikis, galintis sumažinti dujų tiekimą, gali sukelti didelių ES ekonominės veiklos sutrikimų, dėl šios priežasties stiprėja būtinybė užtikrinti dujų tiekimo patikimumą. Direktyva numato, kad dujotiekių plėtra turi būti tinkamai reguliuojama norminių dokumentų sistema.

LIETUVOS RESPUBLIKOJE GALIOJANTYS TEISĖS AKTAI, KURIE SUSIJĘ SU SUSLĖGTŲ GAMTINIŲ DUJŲ DEGALINIŲ EKSPLOATAVIMA ARBA Į KURIŲ REIKALAVIMUS TURI BŪTI ATSIŽVELGTA EKSPLOATUOJANT DEGALINES

- *Įmonių, turinčių teisę eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo tvarkos ir sąlygų aprašas. Ūkio ministro 2006-10-17 įsakymas Nr. 4-386 (Žin., 2006 Nr. 112-4289; 2007, Nr.37-1378).*

Įmonių, turinčių teisę eksploatuoti energetikos įrenginius, atestavimo tvarkos ir sąlygų aprašas (toliau – Aprašas) nustato Lietuvos Respublikoje įregistruotų juridinių asmenų arba užsienio juridinių asmenų (Aprašo 7.1 punktas) (toliau – įmonė) atestavimo principus ir jiems keliamus pagrindinius reikalavimus.

- *Pavojingų darbų su dujomis taisyklės. Ūkio ministro 2005-11-07 įsakymas Nr.4-382 (Žin., 2005, Nr.134-4823).*

Pavojingų darbų su dujomis taisyklėmis (toliau – Taisyklės) nustatomi pavojingų darbų su dujomis parengimo, jų atlikimo bei darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimai. Taisyklės taikomos atliekant pavojingus darbus su dujomis visuose gamtines ir suskystintąsias naftos dujas naudojančiuose objektuose, neatsižvelgiant į jų nuosavybės formas.

- *STR. I.11.01:2002 „Statinių pripažinimo tinkamais naudoti tvarka”.* Aplinkos ministro 2002-05-14 įsakymas Nr.242 (Žin., 2002, Nr.60-2475, Nr.122-5551; 2004, Nr.9-245), 2005-03-07 įsakymas Nr.D1-134 (Žin., 2005, Nr.34-1119), 2005-12-12 įsakymas Nr.D1-589 (Žin., 2006, Nr.7-258), 2006-06-12 įsakymas Nr.D1-290 (Žin., 2006, Nr.68-2524).

Šis statybos techninis reglamentas nustato pastatytų, rekonstruotų, kapitaliai suremontuotų statinių bei pertvarkytų nekilnojamųjų kultūros paveldo vertybių pripažinimo tinkamais naudoti tvarką (toliau – Tvarka), reikalavimus ir komisijos sudėtį. Šia Tvarka taip pat pripažįstami tinkamais naudoti įmonių statiniai (patalpos), kai įmonės keičia savo veiklos pobūdį arba pradeda veiklą kitai paskirčiai statybose statiniuose nepriklausomai nuo to, kokie statybos, rekonstrukcijos arba remonto darbai šiai veiklai vykdyti buvo atlikti arba jų atlikti nereikėjo. Statinių pripažinimo tinkamais naudoti tikslas yra įvertinti, kaip jie atitinka projektus, esminius statinio reikalavimus, galimybę saugiai naudoti statinį pagal paskirtį ir gaminti žmonių sveikatai saugią produkciją.

- *Potencialiai pavojingų įrenginių priežiūros įstatymas VIII-1972.* (Žin., 2000, Nr.89-2742; Žin., 2003, Nr.119-5404).

Šis įstatymas nustato naudojamų potencialiai pavojingų įrenginių, kurių grupės nurodytos šio įstatymo 3 straipsnyje, priežiūros ir jos atlikimo kontrolės bendruosius principus, siekiant užtikrinti saugų įrenginių darbą bei žmonių gyvybės, sveikatos ir aplinkos apsaugą nuo galimo įrenginių žalingo poveikio. Šis įstatymas taip pat taikomas įrenginių, sumontuotų ir naudojamų geležinkelių ar automobilių transporto priemonėse, priežiūrai.

- *Energetikos įstatymas IX-884.* (Žin., 2002, Nr. 56-2224; 2003, Nr.69-3118; 2005, Nr.142-5104).

Energetikos įstatymas reglamentuoja bendrą energetikos veiklą, energetikos plėtojimo ir valdymo pagrindus, efektyvų energijos ir energijos išteklių vartojimą. Atskirų energetikos sektorių veiklos ir energetikos įmonių bei vartotojų santykių ypatumus nustato kiti įstatymai.

- *Energetikos objektus ir įrenginius statančių ir eksploatuojančių darbuotojų atestavimo nuostatai.* Ūkio ministro 2005-03-24 įsakymas Nr.4-122 (Žin., 2005, Nr.41-1321), 2006-10-17 įsakymas Nr. 4-385 (Žin., 2006, Nr.112-4288).

Energetikos objektus ir įrenginius statančių ir eksploatuojančių darbuotojų atestavimo nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja šių darbuotojų kvalifikacinius reikalavimus, jų atestavimo principus, sąlygas ir žinių tikrinimo tvarką.

- *Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymas IX-1672.* (Žin., 2003, Nr.70-3170).

Šio Įstatymo paskirtis yra nustatyti: teisinės nuostatas ir reikalavimus siekiant apsaugoti darbuotojus nuo profesinės rizikos ar tokią riziką sumažinti; profesinės

rizikos įvertinimo, nelaimingų atsitikimų darbe bei profesinių ligų tyrimo tvarkos bendrąsias nuostatas; darbuotojų saugos ir sveikatos reikalavimus, taikomus dirbantiems jauniems asmenims, nėščioms, neseniai pagimdžiusioms, krūtimi maitinančioms moterims, invalidams; darbuotojų saugos ir sveikatos viešąjį administravimą ir valstybės institucijų kompetenciją, darbdavių, darbdavių atstovų ir darbuotojų teises bei pareigas siekiant sudaryti saugias ir sveikas darbo sąlygas, taip pat darbuotojų atstovų teises sudarant darbuotojams saugias ir sveikas darbo sąlygas; atsakomybės už darbuotojų saugos ir sveikatos norminių teisės aktų reikalavimų pažeidimus bendruosius principus.

- *Statybos įstatymas IX-583. (Žin., 2001, Nr.101-3597).*

Šis Įstatymas nustato visų Lietuvos Respublikoje statomų, rekonstruojamų ir remontuojamų statinių esminius reikalavimus, statybos techninio normavimo, statybinių tyrinėjimų, statinių projektavimo, naujų statinių statybos, rekonstravimo, remonto, jų pripažinimo tinkamais naudoti, nugriovimo bei visos šios veiklos priežiūros tvarką, statybos dalyvių, viešojo administravimo subjektų, inžinerinių tinklų bei susisiekimo komunikacijų savininkų (ar naudotojų), kitų juridinių ir fizinių asmenų veiklos šioje srityje principus.

- *Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos. LR Vyriausybės 1992-05-12 nutarimas Nr.343, 1992-07-14 nutarimas Nr.541, 1993-12-16 nutarimas Nr.940, 1995-12-29 nutarimas Nr.1640, 1996-05-06 nutarimas Nr.531, 1996-09-30 nutarimas Nr.1135, 1997-04-28 nutarimas Nr.414, 1998-03-24 nutarimas Nr.345, 1999-12-03 nutarimas Nr.1346, 2002-07-03 nutarimas Nr.1036 (Žin., 1992 Nr.22-652, 1992, Nr.26-774; 1993, Nr.71-1334; 1996, Nr.2-43; 1996, Nr.43-1057; 1996, Nr.93-2193, 1997, Nr.38-940; 1998, Nr.30-798; 1999, Nr.104-2995; 2002, Nr.70-2887), 2003-01-28 nutarimas Nr.110 (Žin., 2003, Nr.11-407), 2004-02-04 nutarimas Nr.127 (Žin., 2004, Nr.21-642), 2005-03-14 nutarimas Nr.264 (Žin., 2005, Nr.35-1140).*

Nustatyto ūkinės ir (ar) kitokios veiklos apribojimus, priklausančius nuo geografinės padėties, gretimybių, pagrindinės tikslinės žemės naudojimo paskirties, žemės sklypo naudojimo būdo ir pobūdžio bei žemės sklype esančių statinių ir aplinkos apsaugos poreikių.

- *Slėginių indų naudojimo taisyklės DT 12-02. Patvirtintos ūkio ministro 2002 11 15 įsakymu Nr. 403 (Žin., 2002, Nr. 115-5165).*

Šios taisyklės nustato, kaip turi būti montuojami ir naudojami slėginiai indai (toliau – indai). Taisyklės taikomos:

- *Slėginių įrenginių techninis reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2000 m. spalio 6 d. įsakymu Nr. 349 (Žin., 2000, Nr. 88-2726).*

Šis techninis reglamentas (toliau - Reglamentas) taikomas projektuojant, gaminant slėginius įrenginius ir agregatus, kuriuose didžiausias leidžiamasis slėgis ps didesnis kaip 0,5 baro, bei įvertinant jų atitiktį. Reglamentas nustato į Lietuvos rinką tiekiamų slėginių įrenginių ir agregatų esminius saugos reikalavimus bei atitikties

šioms reikalavimams įvertinimo procedūras, siekiant garantuoti žmonių saugą bei sveikatos, taip pat naminių gyvulių ir materialinių vertybių apsaugą nuo pavojų, kylančių naudojant šiuos įrenginius bei agregatus.

- *Slėginių vamzdynų naudojimo taisyklės. Patvirtintos ūkio ministro 2003 10 03 įsakymu Nr. 4-366 (Žin., 2003, Nr. 97-4363; 2007, Nr. 9-368).*

Slėginių vamzdynų naudojimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato, kaip turi būti naudojami ir tikrinami didesnio kaip 0,5 baro slėgio nuo minus 196°C iki plus 700°C darbinės temperatūros plieniniai vamzdynai, kuriais tiekiamos tokiosios medžiagos.

- *Bendrosios priešgaisrinės saugos taisyklės (Žin., 2005, Nr. 26-852).*

Bendrosios priešgaisrinės saugos taisyklės (toliau vadinama – taisyklės) nustato objektų, neatsižvelgiant į jų nuosavybės formas, bendruosius priešgaisrinės saugos reikalavimus.

- *LST 1909:2003 Dujų sistema. Požeminių plieninių skirstomųjų dujotiekių ir įvadų apsauga nuo korozijos. Bendrieji reikalavimai.*

Šis standartas nustato požeminių plieninių skirstomųjų dujotiekių ir įvadų apsaugos nuo korozijos bendruosius reikalavimus.

- *. Geodezijos ir kartografijos techninis reglamentas „Lietuvos Respublikos teritorijoje statomų požeminių tinklų ir komunikacijų geodezinių nuotraukų atlikimo tvarka GKTR 2.01.01:1999“, patvirtinta Valstybinės geodezijos ir kartografijos tarnybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktoriaus 1999 m. gegužės 4 d. įsakymu Nr. 17 (Žin., 1999, Nr. 42-1356).*

Šis reglamentas nustato Lietuvos Respublikoje statomų požeminių komunikacijų geodezinių nuotraukų atlikimo bei šios dokumentacijos kaupimo tvarką ir yra privalomos statytojams (užsakovams), miestų ir rajonų savivaldybėms, įmonėms, vykdančioms nustatyta tvarka šiuos darbus. Siekiant pagerinti požeminių inžinerinių tinklų tiesimo kokybę, sudaryti patikimas sąlygas komunikacijų saugiam ir racionaliam eksploatavimui, sukaupti patikimus topografinius duomenis teritorijų planams rengti, išvengti neracionalių pakartotinių tyrinėjimų, atliekamos visų statomų požeminių tinklų ir komunikacijų bei su jų eksploatacija susijusių požeminių bei antžeminių statinių (požeminių perėjų, rezervuarų, siurblių, vamzdynų ir panašiai) - toliau požeminių komunikacijų geodezinės nuotraukos.

- *Saugos ir sveikatos apsaugos ženklų naudojimo darbovietėse nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 1999 m. lapkričio 24 d. įsakymu Nr. 95 (Žin., 1999, Nr. 104-3014).*

Šie nuostatai nustato minimalius reikalavimus saugos ir (arba) sveikatos apsaugos ženkliams ir jų naudojimui darbovietėse, ženklų reikšmę, formą, spalvas, taip pat darbdavių pareigas, įrengiant juos darbovietėse.

- *Apšvietimo elektros įrenginių įrengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2004 m. birželio 30 d. įsakymu Nr. 4-257 (Žin., 2004, Nr. 107-4005).*

Šių Taisyklių paskirtis yra reglamentuoti reikalavimus gyvenamosios ir negyvenamosios paskirties pastatų patalpų vidinio apšvietimo elektros įrangai, gatvių, aikščių, parkų ir teritorijų išorinio apšvietimo įrangai miestuose, miesteliuose ir gyvenvietėse, įmonių ir įstaigų teritorijose, reklaminiam apšvietimui, šviesos ženklams ir iliuminaciniam apšvietimui bei ilgalaikio ultravioletinio švitinimo įrenginiams, priderinant šiuos reikalavimus prie Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir standartų.

- *Darbuotojų, dirbančių potencialiai sprogioje aplinkoje, saugos nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2005 m. rugsėjo 30 d. įsakymu Nr. A1-262 (Žin., 2005, Nr. 118-4277).*

Nuostatų paskirtis yra nustatyti būtiniausius darbuotojų saugos ir sveikatos apsaugos gerinimo reikalavimus, kurie privalo būti vykdomi dirbant potencialiai sprogioje aplinkoje įmonėse, įstaigose, organizacijose ar kitose organizacinėse struktūrose (toliau – įmonės).

- *Statybos techninis reglamentas STR 1.12.07:2004 „Statinių techninės priežiūros taisyklės, kvalifikaciniai reikalavimai statinių techniniams priežiūrėtojams, statinių techninės priežiūros dokumentų formos bei jų pildymo ir saugojimo tvarkos aprašas“, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. birželio 21 d. įsakymu Nr. D1-347 (Žin., 2004, Nr. 98-3658).*

Šis statybos techninis reglamentas (toliau – Reglamentas) nustato gyvenamųjų ir negyvenamųjų pastatų ir kitų statinių, išskyrus energetikos objektus, taip pat statinius, kurių naudojimo priežiūrą vykdo Susisiekimo ministerija, techninės priežiūros reikalavimus, kvalifikacinius reikalavimus statinių techniniams priežiūrėtojams, šių statinių techninės priežiūros dokumentų formas bei jų pildymo ir saugojimo tvarką.

- *Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrieji nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro ir Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2003 m. gruodžio 31 d. įsakymu Nr. A1-223/V-792 (Žin., 2004, Nr. 13-395).*

Mokymo ir atestavimo darbuotojų saugos ir sveikatos klausimais bendrieji nuostatai (toliau – Nuostatai) reglamentuoja darbuotojų, kuriems Lietuvos Respublikos darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymu (Žin., 2003, Nr. 70-3170) nustatytas privalomasis mokymas ir žinių tikrinimas darbuotojų saugos ir sveikatos srityje mokymo įstaigose, bei darbuotojų, kuriems įstatymu nenustatytas privalomasis mokymas ir žinių tikrinimas mokymo įstaigose, mokymo ir atestavimo tvarką mokymo įstaigose ir įmonėse.

- *Elektros įrenginių įrengimo bendrosios taisyklės. Ūkio ministro 2007-01-31 įsakymas Nr. 4-40 (Žin., 2007, Nr. 24, 25, 26, 27-936).*

Elektros įrenginių įrengimo bendrosios taisyklės (toliau – Taisyklės) parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu (Žin., 2002, Nr. 56-2224) (toliau – Energetikos įstatymas). Taisyklių reikalavimai yra privalomi elektros energijos gamintojams, visuomeniniams elektros energijos tiekėjams, perdavimo ir skirstomojo tinklo operatoriams, elektros energijos vartotojams, t. y. visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, įrengiantiems naujus, rekonstruojantiems arba kapitališkai remontuojantiems kintamosios ir nuolatinės srovės iki 400 kV įtampos elektros įrenginius. Taisyklės nustato elektros inžinerinių tinklų, visų tipų laidininkų, elektros aparatų parinkimo, elektros apskaitos ir elektrinių dydžių matavimo, elektros įrenginių įžeminimo ir apsaugos nuo viršįtampių ir įrenginių, pripažįstamų tinkamais naudoti, bandymų bendruosius reikalavimus.

- *Elektros įrenginių eksploatavimo saugos taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2004 m. lapkričio 26 d. įsakymu Nr. 4-432 (Žin., Nr.175-6502);*

Elektros įrenginių eksploatavimo saugos taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos energetikos įstatymu. EST reikalavimai yra privalomi elektros energijos gamintojams, visuomeniniams elektros energijos tiekėjams, perdavimo bei skirstomojo tinklo operatoriams, elektros energijos vartotojams, t. y. visiems fiziniams ir juridiniams asmenims, eksploatuojantiems elektros įrenginius, taip pat atliekantiems su elektros įrenginių eksploatavimu nesusijusius darbus, jeigu juos atliekant yra būtinos atitinkamos priemonės apsaugai nuo elektros užtikrinti.

- *4.4 Elektros įrenginių bandymų normos ir apimtys, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro 2001-04-24 įsakymu Nr.141 (Žin. 2001 Nr. 54-1930).*

Šios normos ir apimtys turi būti taikomos elektrinėms, elektros tinklams ir elektros energijos vartotojams nepriklausomai nuo jų pavaldumo ir valdomo turto nuosavybės formų, tačiau jos neprivalomos buitiniams elektros energijos vartotojams, eksploatuojant elektros įrenginius. Šios normos turi būti taikomos pradedant naudoti elektros įrenginius ir juos eksploatuojant. Taip pat, turi būti taikomos ir tos gamintojo nurodytos elektros įrenginių naudojimo instrukcijos, kurių nėra šiose normose. Eksploatuojant elektros įrenginius, įmonių techniniai vadovai, atsižvelgiant į vietos sąlygas gali keisti bandymo normas ir metodus, jei tai nepablogina dirbančiųjų ar aplinkinių saugumo, nesumažina įrenginių patikimumo bei neprieštarauja gamintojų naudojimo dokumentuose pateiktiems reikalavimams.

- *Specialiųjų patalpų ir technologinių procesų elektros įrenginių įrengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos ūkio ministro ir Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2004 m. balandžio 29 d. įsakymu Nr. 4-140/D1-232 (Žin., 2004, Nr. 84-3051).*

Šių Taisyklių paskirtis yra reglamentuoti reikalavimus elektros įrangai gyvenamosios ir visuomeninės paskirties pastatuose, žiūroviniuose objektuose, individualaus naudojimo ir visuomeninės paskirties voniose bei dušuose, baseinuose, pirtyse (saunose), sprogimui ir gaisrui pavojingose zonose, elektrinio suvirinimo ir elektrinio kaitinimo technologiniuose procesuose, taip pat durpynuose bei karjeruose įrengti, priderinant šiuos reikalavimus prie

Lietuvos Respublikos įstatymų, kitų teisės aktų ir norminių dokumentų bei tarptautinių standartizacijos ir normatyvų organizacijų atitinkamų norminių dokumentų bei standartų.

- *Lietuvos higienos norma HN 33:2007 „Akustinis triukšmas. Triukšmo ribiniai dydžiai gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje“ (Žin., 2007, Nr. 75-2990).*

Ši higienos norma nustato triukšmo ribinius dydžius gyvenamuosiuose ir visuomeninės paskirties pastatuose bei jų aplinkoje ir taikoma vertinant triukšmo poveikį visuomenės sveikatai.

REKOMENDACIJOS SUSLĖGTŲ GAMTINIŲ DUJŲ DEGALINIŲ EKSPLOATAVIMO TAISYKLĖMS PATIKSLINTI

Rengiant „Suslėgtų gamtinių dujų degalinių eksploatavimo taisyklių“ projektą buvo gautos pastabos ir pasiūlymai iš šių suinteresuotų įmonių:

- AB „Lietuvos dujos“;
- Viešosios įstaigos Technikos priežiūros tarnybos;
- Viešosios įstaigos TUVtechnika;
- UAB „Autoidėja“;
- Lietuvių kalbos redaktorei Sigitai Siniauskaitei.

UAB „SG dujos“ pastabų nepateikė.

Projektavimo įmonės atsisakė teikti pastabas, motyvuodamos tuo, kad eksploatavimo taisyklės nėra įrengimo taisyklės ir projektavimo įmonės savo darbe jomis nesivadovauja.

Taisyklių projekte buvo atsižvelgta į didesnę daugumą įmonių pateiktų pastabų. Taisyklių projektas įmonėms buvo pateiktos atlikus projekto lietuvių kalbos redakciją, todėl į įmonių redakcinio pobūdžio pastabas nebuvo atsižvelgta.

DARBO IŠVADOS

Atlikus suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimus reglamentuojančių teisės aktų analizę, išnagrinėjus šių įrenginių darbo ypatumus ir parengus rekomendacijas dėl suslėgtų gamtinių dujų degalinių įrenginių eksploatavimo klausimų teisinio reglamentavimo, buvo parengtas „Suslėgtų gamtinių dujų eksploatavimo taisyklių“ projektas (žiūrėti priedą).